

**De erfenis van Rutte en
financieel-economische
alternatieven
*investeren voor een sociale
economie***

Bastiaan van Apeldoorn

Partijraad 24/09/16, Amersfoort

30 jaar neoliberalisme: 30 jaar *scheefgroei*

1. Uit het lood geslagen verhouding tussen financiële sector en reële economie
2. Uit het lood geslagen verhouding tussen publieke en private sector
3. Uit het lood geslagen verhouding tussen arbeid en kapitaal
4. Uit het lood geslagen financieel-economisch beleid

De scheefgroei tussen kapitaal en arbeid en toenemende ongelijkheid

- Neoliberaal project van herverdeling van arbeid naar kapitaal, en van arm naar rijk
- Globalisering, financialisering en flexibilisering dragen bij aan toenemende ongelijkheid
- Lonen blijven achter bij (gemiddeld lage) groei: lagere en midden inkomens dalen of stagneren, topinkomens & inkomens uit kapitaal (Piketty) blijven stijgen
- Arbeidsinkomensquote wereldwijd dalende sinds jaren '80
- McKinsey: in 2006-2014 geen inkomensstijging voor 2/3^e huishoudens rijke landen
- 'Austerity' heeft de tweedeling verder veriept, de publieke sector uitgehold en meer mensen werkloos gemaakt

Het neoliberalisme van Rutte (en Ascher & Samsom)

- De financialisering & private schuldenberg is niet aangepakt
- Verdere afbraak publieke sector en doorziende marktwerking
- Doorgeschoten flexibilisering NL arbeidsmarkt niet terug gedraaid
- Minima en lagere inkomens hebben ingeleverd; arbeid t.o. kapitaal; zelfverrijking elite
- Rutte I & II bijna 50 miljard bezuinigd; vernietiging economische groei & werkgelegenheid; langdurige werkloosheid hardnekkig hoog
- Gebrek aan private en publieke investeringen

Nederland en de nieuwe “two-thirds society” oftewel hoe de meerderheid achterblijft

- Obsessie loonmatiging Nederland b.v.
- Export-georiënteerd verdienmodel: excessief handelsoverschot en achterblijvende lonen & bestedingen
- NL belastingparadijs

⇒ **McKinsey studie**

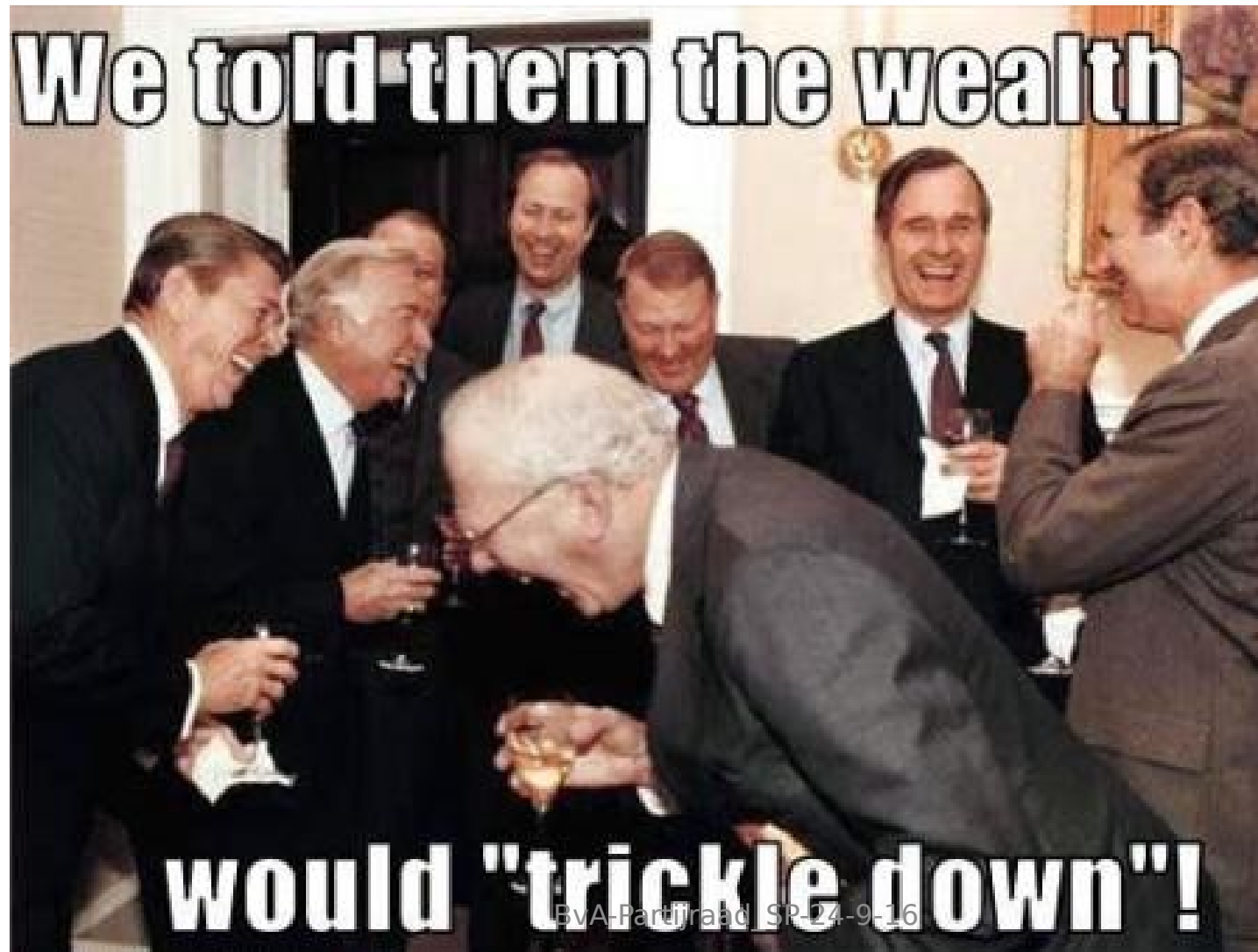
⇒ *Poorer than their parents?*

❑ 60-70% besteedbare inkomens gedaald in 2005-2014

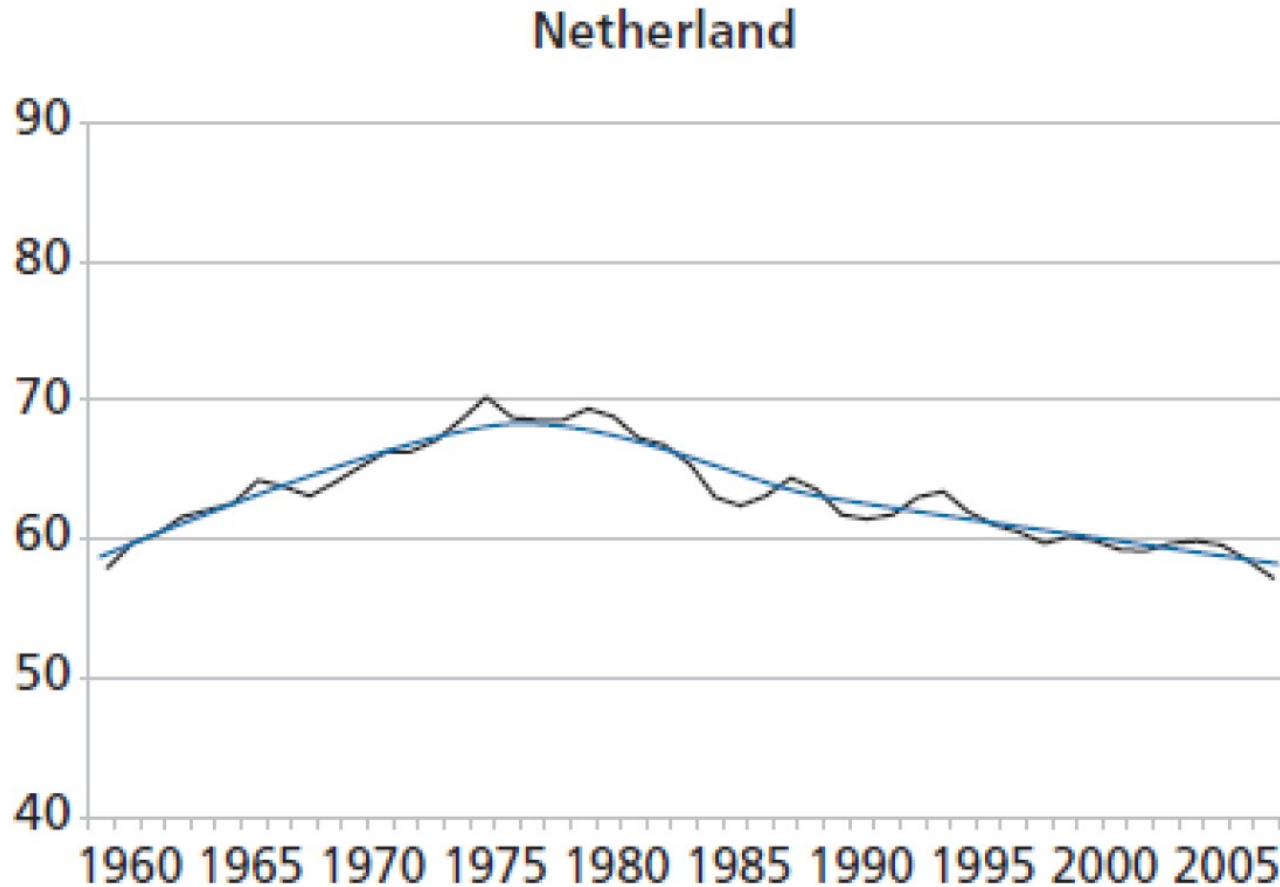
❑ Koopkracht sindsdien licht gestegen
ongelijk ongelijk ver

Het neoliberale project: politiek van en voor de economische elite

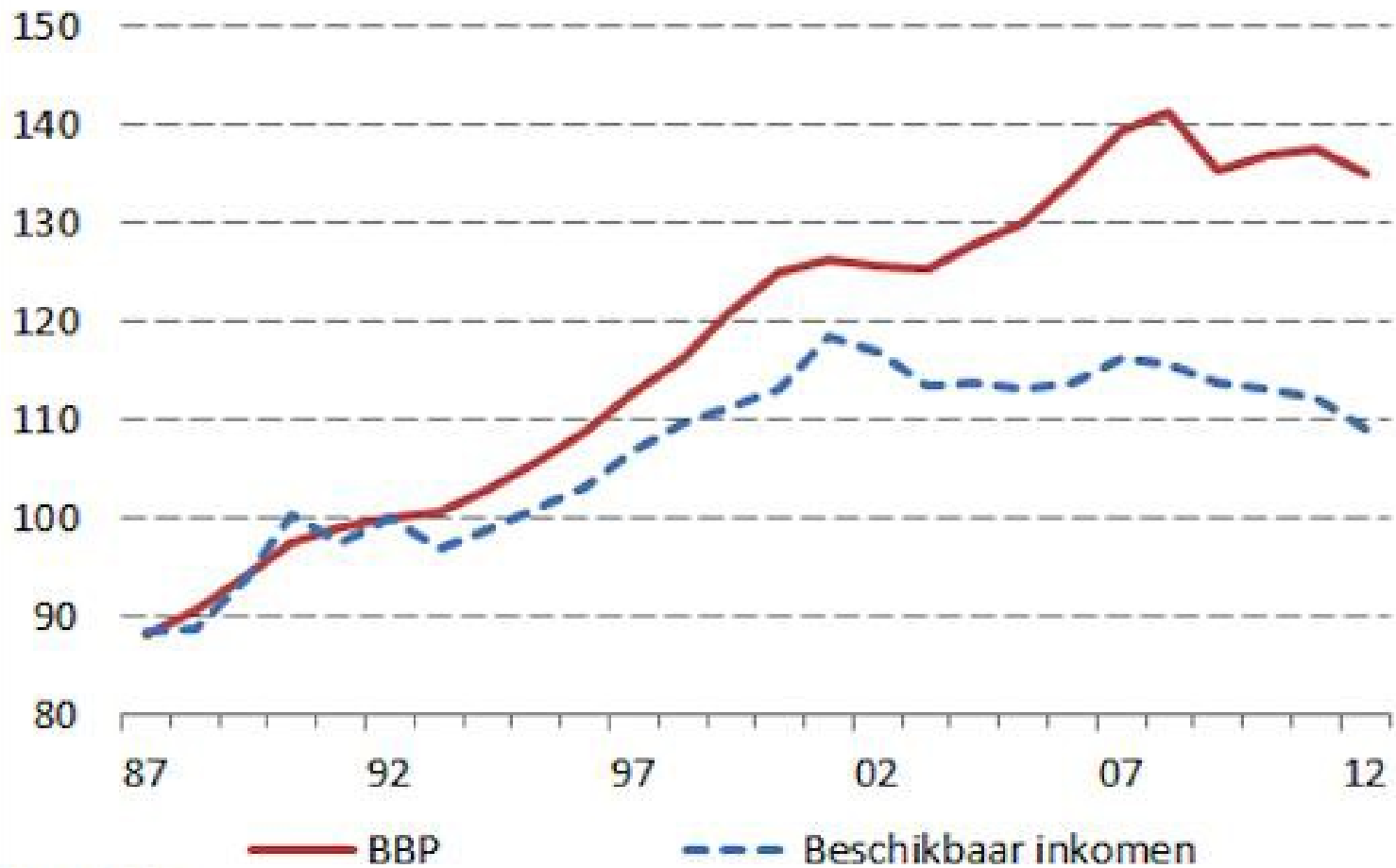

Dalende arbeidsinkomensquote sinds begin jaren '80 (Akkoord van Wassenaar)

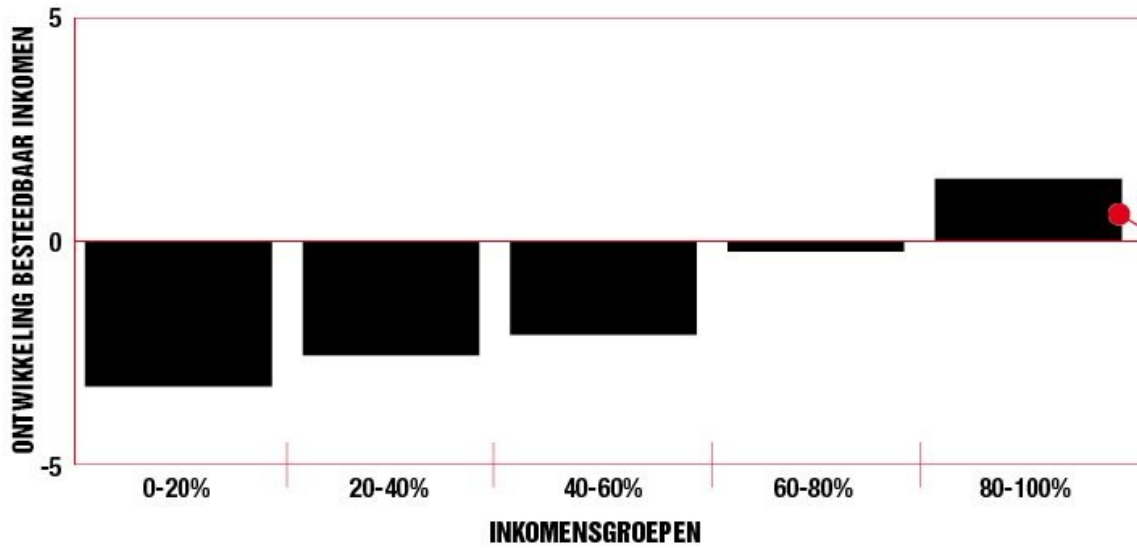

Figuur 1 Beschikbaar inkomen van huishoudens blijft achter bij bbp

Index 1992 = 100; euro per capita; volume cijfers

Bron: CBS.

IEDEREEN HEEFT INGELEVERD?

**NIET DE RIJKSTE 20%,
DE VRIENDEN
VAN RUTTE.**

Bron: Rapport McKinsey. Ontwikkeling besteedbaar inkomen tussen 2005-2014

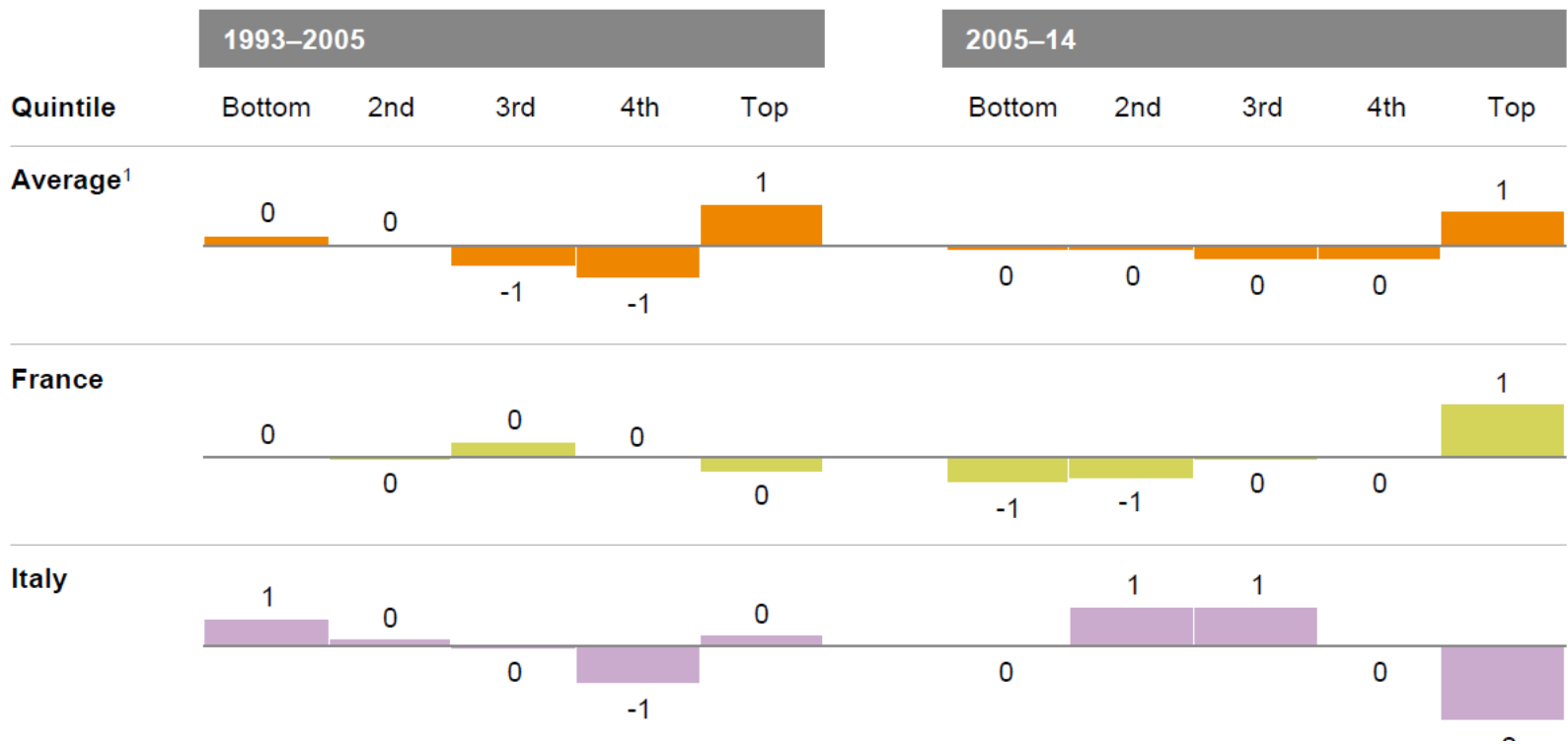
⇒ De ongelijkheid is dus wel degelijk toegenomen (wat Rutte en Samsom ook beweren!)

Exhibit 15

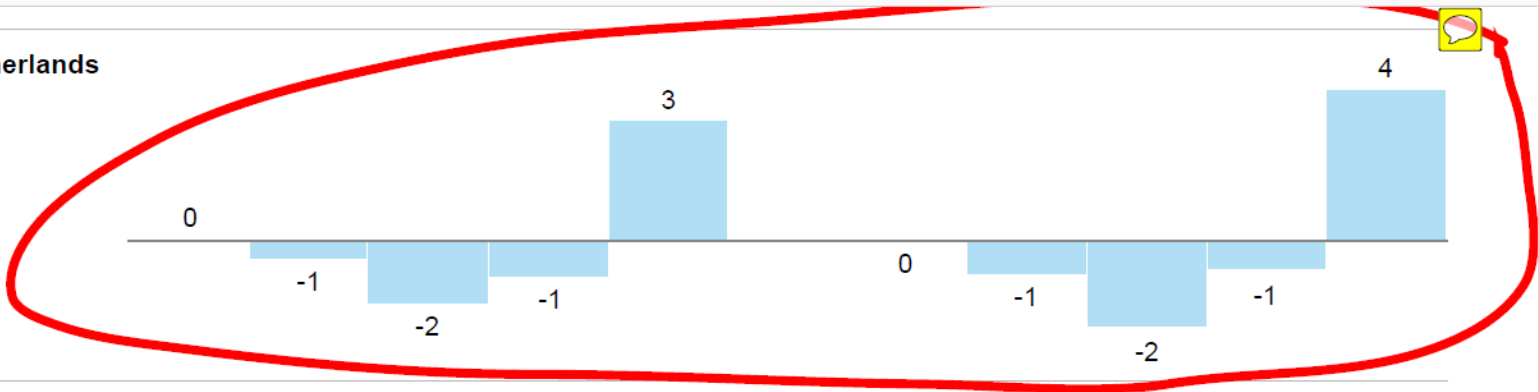
Since 1993, upper-income households have received a growing share of total wages in most countries

Change in share of total wage pool to each quintile
%

Bron: McKinsey (2016)

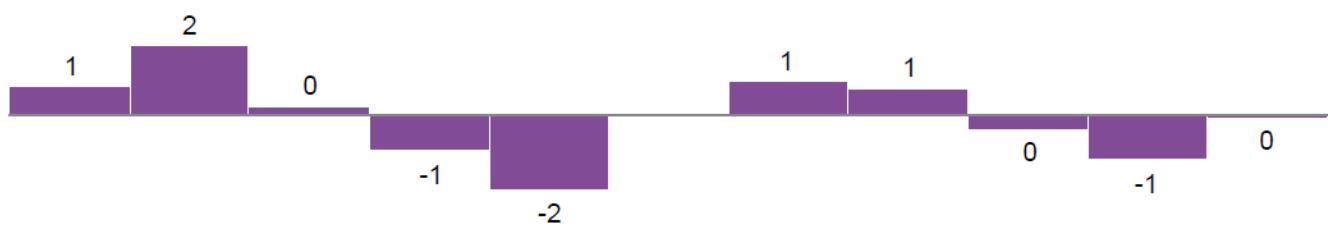
Netherlands

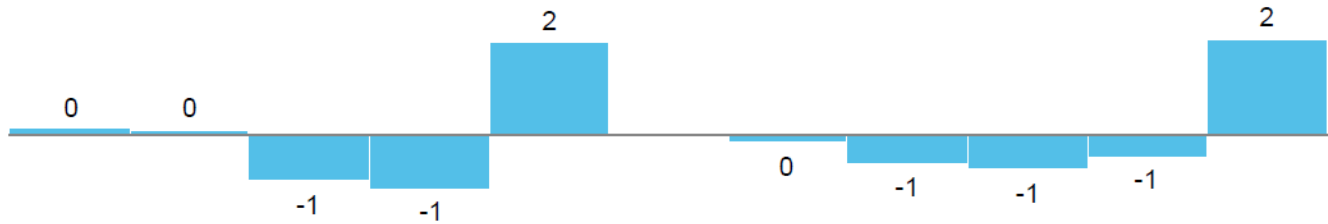
Sweden

United Kingdom

United States

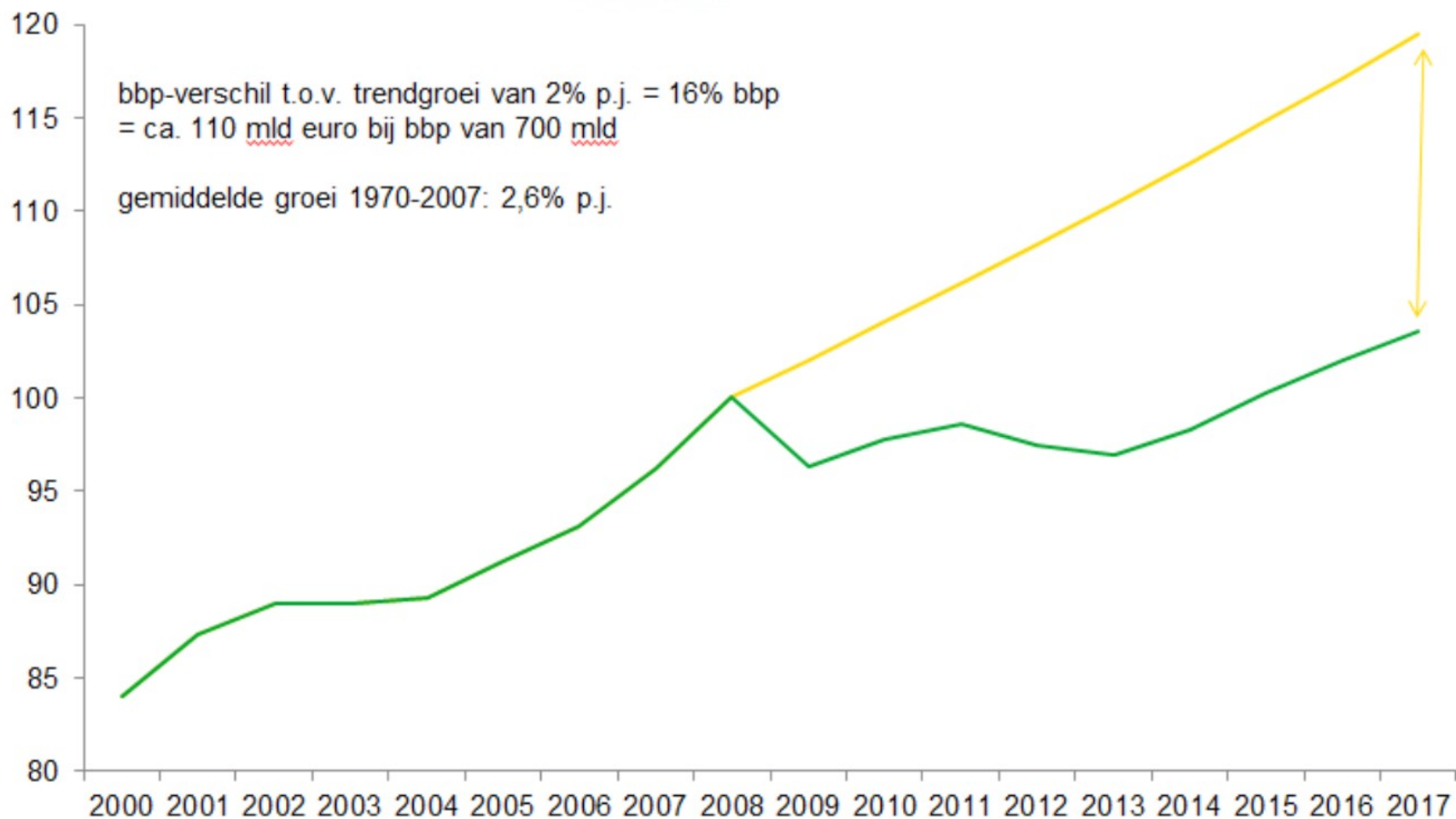
Bron: McKinsey (2016)

Financieel-economisch beleid van verarming en verschraling

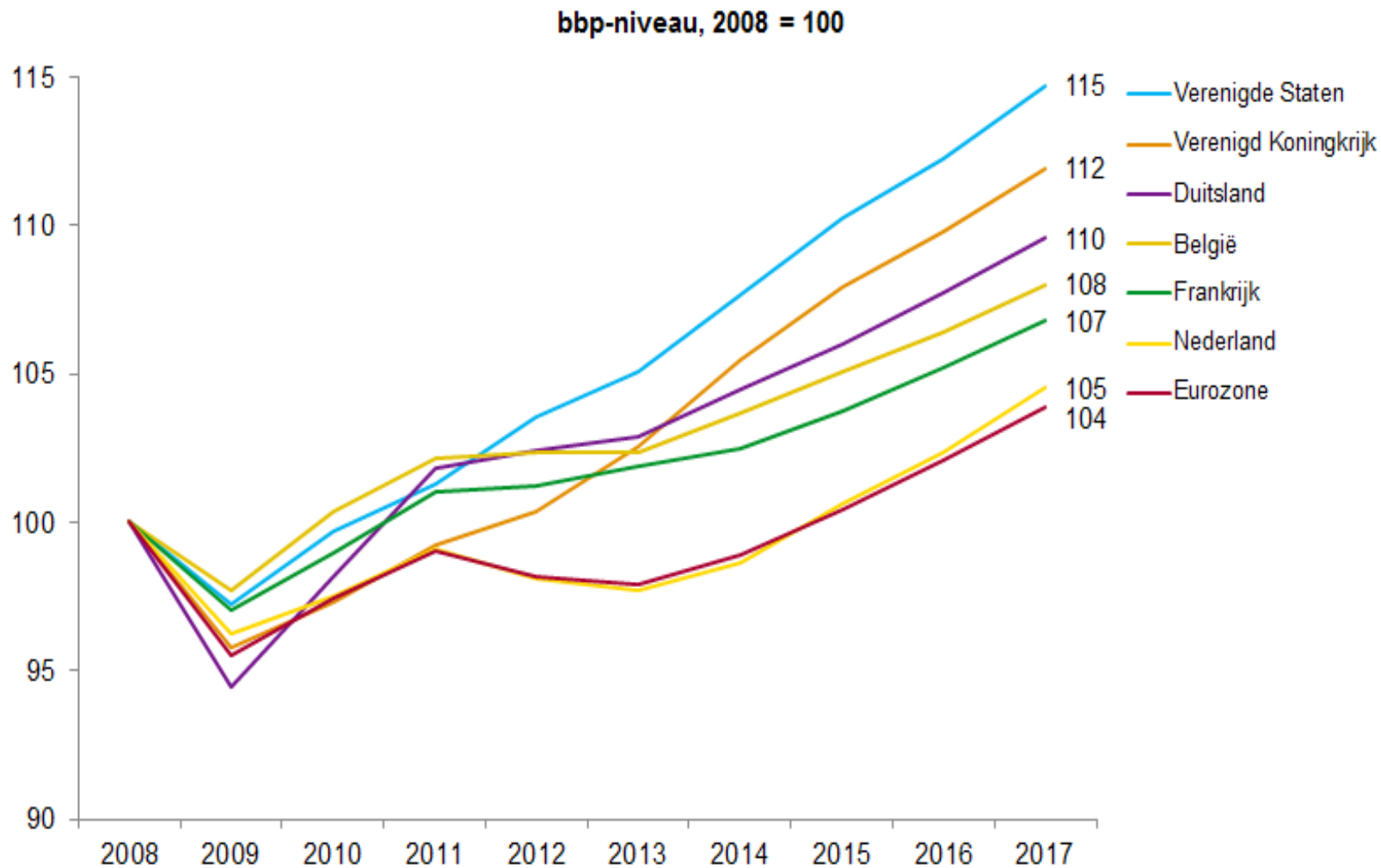
- Hoge prijs betaald voor dom, pro-cyclisch begrotingsbeleid: bezuinigingsfetisch
- Hoofdeconoom ING Blom:
“Zoals je de tuin niet moet snoeien als het vriest, moet je in de begroting niet snijden wanneer de economie krimpt”
- NL heeft het hardst bezuinigd het slechts gedaan
- Ca. 5% BNP groei & **365.000** extra banen verloren

bbp-niveau (2008 = 100)

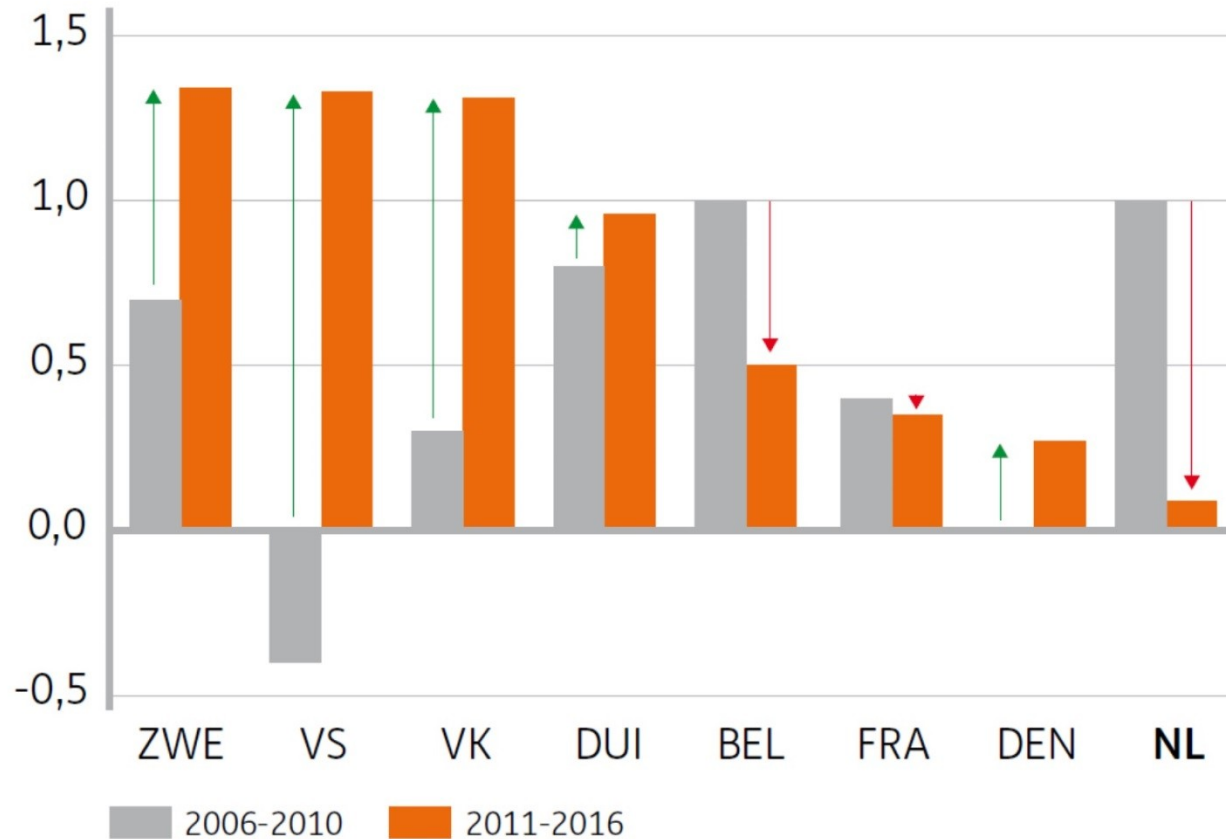
Bronnen: CPB (2016) CEP, CPB (2016) k-MEV (Jacobs 2016)

Bron: OESO (2016) (Jacobs 2016)

Werkgelegenheid nam in NL sinds 2010 amper toe

Werkgelegenheid in personen, gemiddelde groei, in %

Bron: ING (2016)

De balans herstellen: hoe trekken we recht wat scheef is gegroeid?

⇒ *De redelijkheid van radicale alternatieven*

Wat mensen willen

- Fatsoenlijk **werk** (geen onzekere flexbaantjes)
- Fatsoenlijk en zeker **inkomen** (zonder onfatsoenlijke verschillen)
- Fatsoenlijk en betaalbaar **wonen**;
- Goed(e) & toegankelijke **zorg, onderwijs & publieke dienstverlening** voor iedereen
- Een duurzame, veilige **leefomgeving**

Investeren in een **sociale economie**

- We trekken de scheefgroei tussen lonen en winsten (arbeid & kapitaal recht) en tussen werkenden en niet-werkenden recht: **sociaal minimum & lonen omhoog!**
- **Offensief tegen de ongelijkheid:** miljonairsbelasting (vermogensongelijkheid) & een echt progressief belastingstelsel
- We breken met het bezuinigingsdogma en deflatoir begrotingsbeleid Europa > ruimte voor
⇒ **investerings**

Investeren voor duurzame groei, banen, en een sterke publieke sector

⇒ Investeren in de *kwaliteit* van de samenleving

⇒ **Publieke investeringen** (laag in NL: ook OESO & IMF pleiten voor verhoging)

- Zorg
- Onderwijs
- Sociale woningbouw
- Openbaar vervoer
- Duurzame energie
- MKB, innovatiebeleid

Van een bezuinigingsagenda naar een **investeringsagenda**

⇒ Financiering:

- We breken met het beleid dat vooral de economische elite bevoordeelt: **herverdeling!**
- We belasten de vermogens van de rijken
- Eerlijke bijdrage banken en grootbedrijf; *zero tolerance* voor belastingontwijking multinationals & miljonairs
- Afschaffing marktwerking
- Een prudent begrotingsbeleid en dus de budgettaire ruimte nemen die er nu is (NL staat kan bijna gratis lenen = rendement!)

⇒ Conclusie: *wat de meeste Nederlanders willen is mogelijk!*